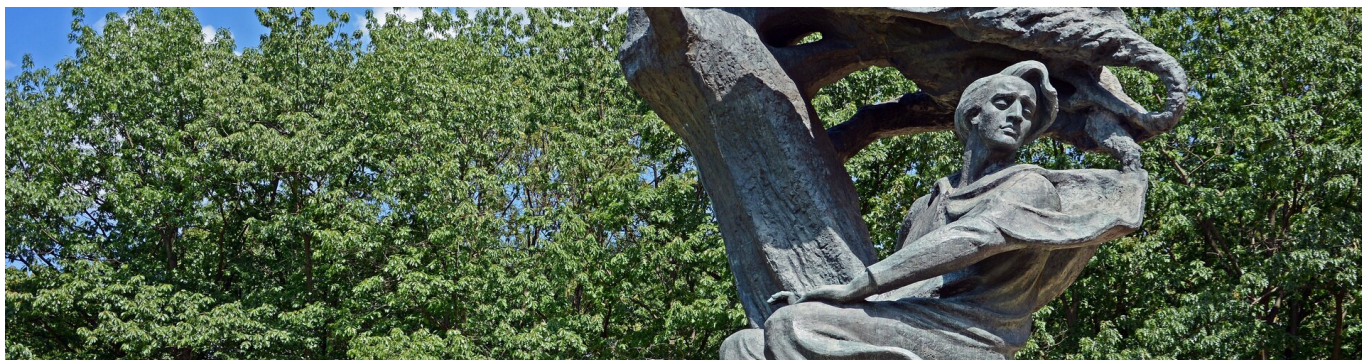

Wybitny kompozytor - Fryderyk Chopin

- [Wybitny kompozytor - Fryderyk Chopin](#)

Wybitny kompozytor - Fryderyk Chopin

Ważne daty

1795 – III rozbiór Polski dokonany przez Rosję, Austrię i Prusy,

1810 – rodzi się Fryderyk Chopin,

1807 – powstaje Księstwo Warszawskie,

1819 – rodzi się Stanisław Moniuszko,

1827 – umiera Ludwig van Beethoven,

1830 – wybucha Powstanie Listopadowe,

1849 – umiera Fryderyk Chopin.

Scenariusz dla nauczyciela:

Źródło: online-skills, licencja: CC0.

II. Język i funkcje muzyki, myślenie muzyczne, kreacja i twórcze działania

Uczeń:

- 6) wymienia nazwy epok w dziejach muzyki (średniowiecze, renesans, barok, klasycyzm, romantyzm, muzyka XX w.) oraz potrafi wskazać kompozytorów reprezentatywnych dla nich;
- 7) porządkuje chronologicznie postacie kompozytorów: Mikołaj Gomółka, Jan Sebastian Bach, Antonio Vivaldi, Wolfgang Amadeusz Mozart, Ludwig van Beethoven, Fryderyk Chopin, Stanisław Moniuszko, Witold Lutosławski, Wojciech Kilar, Henryk Mikołaj Górecki, Krzysztof Penderecki.

Nauczysz się

omawiać biografię Fryderyka Chopina;

wymieniać najważniejsze gatunki, które tworzył;

charakteryzować cechy jego stylu;

przedstawiać jego rolę w kształtowaniu romantyzmu w Polsce;

rozróżniać innych kompozytorów tej epoki;

definiować nowe terminy m.in.: aria, folklor, koncert solowy - wprowadzone na lekcji;

opisywać styl brillant;

rozpoznawać utwory Chopina: *Fantazja A-dur na tematy polskie op. 13*, *Życzenie*, słowa S. Witwicki op. 74 nr 1, *Etiuda c-moll op. 10 nr 12 Rewolucyjna*.

Fryderyk Chopin - wprowadzenie

Śladami Fryderyka Chopina

Muzyka

ŚLADAMI CHOPINA

Film dostępny pod adresem </preview/resource/RX4j5ORLTkVJ>

Film pt: Śladami Chopina. Film rozpoczyna się wykonaniem poloneza „Polonez A-dur op 40 nr 1” Na zdjęciu widzimy park w młodej zieleni, niewielką rzeczkę, a nad nią niewielki drewniany mostek. Lektor czyta: Na zachodnim brzegu Puszczy Kampinoskiej, 55 kilometrów od Warszawy, wśród równin mazowieckich, nad rzeczką Utratą, leży wieś Żelazowa Wola. Na kolejnej ilustracji przedstawieni są rodzice Fryderyka Chopina. Mówi o tym lektor: To tutaj osiadł przybyły z Francji Mikołaj Chopin; tutaj poznał i zakochał się w uroczej Justynie z Krzyżanowskich i z nią się ożenił. Państwo Chopinowie mieli czworo dzieci, trzy córki: Ludwikę, Izabelę i Emilię oraz jednego syna FRYDERYKA CHOPINA. Tu pojawia się portret młodego kompozytora. Lektor kontynuuje: Fryderyk Chopin przyszedł na świat w majątku w Żelazowej Woli 1 marca 1810 roku. Dzieciństwo Fryderyka nie było jednak związane z Żelazową Wolą, ponieważ już jesienią 1810 roku rodzina Chopinów przeniosła się na stałe do Warszawy. Kolejny obrazek to biały dworek porośnięty bluszczem. Lektor czyta: Żelazowa Wola sławna jest dziś na cały świat, licznie odwiedzana przez pianistów i melomanów, znawców muzyki oraz zwykłych turystów – wszystkich, którzy chcą poznać miejsce urodzenia jednego z największych kompozytorów. Pokazany jest też nowoczesny budynek Muzeum w Żelazowej Woli. Lektor wyjaśnia: Obecnie w Żelazowej Woli znajduje się muzeum – Dom Urodzenia Fryderyka Chopina i Park. Od pierwszej niedzieli maja do ostatniej niedzieli września, w Żelazowej Woli trwa sezon koncertów chopinowskich. Przez chwilę słysząc tylko Poloneza A-dur. Muzyka zmienia się słyszymy „Walc e-moll op. posth.” a akcja filmu przenosi się do Warszawy. Widzimy obraz XIX wiecznej stolicy, na głównym planie Pałac Saski. Państwo Chopinowie zajęli w stolicy duże mieszkanie w skrzydle Pałacu Saskiego. Pani Justyna z zamięłowaniem grała na fortepianie. U swego syna niezwykle szybko dostrzegła zainteresowanie muzyką. Sześćioletni Frycek zaczął pobierać lekcje gry na fortepianie u Wojciecha Żywnego. Tu przedstawiony jest wizerunek pierwszego nauczyciela Chopina. Lektor kontynuuje: W roku 1817 siedmioletni Fryderyk pod okiem nauczyciela skomponował swój pierwszy utwór: Polonez g-moll zwany młodzieńczym. Już jako dziecko Chopin

występował publicznie i stał się ulubieńcem warszawskich salonów, pisano o nim w lokalnej prasie. Cudownie utalentowane dziecko znała cała Warszawa. W kolejnej scenie pojawia się wizerunek Józefa Elsnera a lektor czyta: Swoje zdolności muzyczne Chopin rozwijał w Szkole Głównej Muzyki pod kierunkiem Józefa Elsnera. Wtedy powstały jego kolejne kompozycje: Rondo à la krakowiak op. 14, Trio g-moll op. 8, Fantazja na tematy polskie op. 13, Koncert fortepianowy f-moll op. 21 i e-moll op. 11. Na tle rękopisu dzieła Chopina przeczytana jest informacja: Studia ukończył z oceną: szczególna zdolność, geniusz muzyczny. Fryderyk Chopin opuścił Warszawę w przeddzień powstania listopadowego. Na kolejnym zdjęciu znajduje się płyta umieszczona w kościele świętego Krzyża w Warszawie. Lektor podaje kolejne informacje: Współczesna Warszawa pamięta o kompozytorze. Spacerując ulicami stolicy, odnajdziemy wiele miejsc, w których 200 lat temu bywał słynny kompozytor. W Kościele Świętego Krzyża można odwiedzić jego serce. W Warszawie znajdują się też: Pomnik Fryderyka Chopina (Łazienki Królewskie), Tu pojawia się zdjęcie pomnika, Muzeum Fryderyka Chopina, Narodowy Instytut Fryderyka Chopina. Tu pokazany jest budynek muzeum – Pałac Ostrogskich. Imieniem kompozytora nazwano między innymi: Uniwersytet Muzyczny (tu widać hol uczelni) oraz Port Lotniczy. W stolicy nie brakuje muzyki Fryderyka Chopina, którą można usłyszeć podczas licznych koncertów. Muzyka zmienia się, słyszymy Mazurka B-dur op. siódme i przenosimy się do Szafarni. Widzimy jasnoszary klasycystyczny budynek w otoczony parkiem. Lektor czyta: Czternastoletni Fryderyk Chopin został zaproszony przez rodziców swojego szkolnego kolegi Dominika Dziewanowskiego, do ich majątku – Szafarni. W Szafarni Chopin zetknął się z polskim folklorem, który miał wpływ na jego kompozycje. Słuchał pieśni ludowych, muzyki wiejskich grajków, zapoznał się z wiejskimi obrzędami. Pod wpływem wszystkich tych doświadczeń młody Chopin zaczął komponować mazurki, inspirowane rodzimymi tańcami. Gdy w 1830 roku na zawsze opuścił kraj rodzinny, wywiózł wspomnienia polskiej historii, zabytków, a także folkloru, które w przyszłości stały się źródłem muzycznych arcydzieł. Zdjęcie fortepianu ustawionego w środku parku. Lektor kontynuuje: Dziś w Szafarni działa Ośrodek Chopinowski, który prowadzi przede wszystkim działalność koncertową, a także organizuje Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina dla Dzieci i Młodzieży. Muzyka zmienia się, słyszymy Nokturn Es-dur op. 9 nr 2, wyświetlone jest zdjęcie z ostatnich lat życia Chopina, a lektor czyta: W roku 1830, w przeddzień Powstania Listopadowego, Chopin wyjechał z Polski, aby dalej kształcić się i nawiązać szersze kontakty artystyczne. Nigdy więcej nie udało mu się wrócić do kraju. Przez resztę życia mieszkał we Francji. Tam poznał wielu kompozytorów, poetów i artystów. Komponował, koncertował i udzielał lekcji gry na fortepianie. Przez całe życie walczył z postępującą chorobą. Na tle zdjęcia Cmentarza Père Lachaise, lektor czyta: Kompozytor zmarł 17 października 1849 roku w Paryżu w wieku 39 lat. Został pochowany na cmentarzu Père Lachaise w Paryżu. Serce Chopina, zgodnie z jego wolą, przywiozła do Warszawy siostra kompozytora, Ludwika. Fryderyk Chopin pozostawił po sobie wiele wspaniałych kompozycji głównie fortepianowych, między innymi: etiudy, nokturny, walce, sonaty, preludia, ballady, scherza, mazurki, polonezy. W swej twórczości często nawiązywał do polskiej muzyki ludowej. Niejednokrotnie w jego utworach pojawiają się rytmy taneczne kujawiaka, oberka, mazura i poloneza.

Ćwiczenie 1

Dopasuj datę do wydarzenia.

Rok urodzenia Fryderyka Chopina -

Pierwsza kompozycja Fryderyka Chopina -

Fryderyk Chopin na stałe opuszcza Polskę -

Śmierć kompozytora -

1830

1849

1815

1810

1889

1825

1817

Ćwiczenie 2

Uzupełnij notatkę o Fryderyku Chopinie wybierając prawidłowe sformułowanie.

Fryderyk Chopin przyszedł na świat w majątku w (Stalowej Woli/Żelazowej Woli) 1 marca 1810 roku.

(Sześcioletni/Ośmioletni) Frycek zaczął pobierać lekcje gry na fortepianie u

(Wojciecha Żywnego/Józefa Elsnera).

W roku 1817 Fryderyk pod okiem nauczyciela skomponował swój pierwszy utwór:

(nokturn/polonez) zwany młodzieńczym.

Wakacje spędził między innymi w (Szafarni/Gdańsku), gdzie zetknął się z polskim folklorem, który miał wpływ na jego kompozycje.

Pod wpływem tych doświadczeń młody Chopin zaczął komponować

(mazurki/walce) inspirowane rodzimymi tańcami.

Chopin wyjechał z Polski, aby dalej kształcić się i nawiązać szersze kontakty artystyczne. Nigdy więcej nie udało mu się wrócić do kraju. Przez resztę życia mieszkał (we Francji/w Hiszpanii).

Słuchanie utworów z partyturą

W dwóch z prezentowanych utworów: *Fantazja A-dur na tematy polskie op. 13*, *Etiuda c-moll op. 10 nr 12* fortepian pełni dominującą funkcję, jest instrumentem solowym, natomiast w pieśni *Życzenie* fortepian akompaniuje solistce.

Polecenie 1

Wysłuchaj poniższych utworów oraz zapoznaj się z ich partyturami.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D19DpjDoD>

Nagranie fragmentu "Fantazji A-dur op.13", autorstwa Fryderyka Chopina

Źródło: online-skills.

Nagranie fragmentu Fantazji A-dur opus trzynaste, autorstwa Fryderyka Chopina. Utwór jest przeznaczony na fortepian i towarzyszącą mu orkiestrę symfoniczną. Fragment rozpoczyna się sielankową, spokojną melodią pieśni „Laura i Filon”. Pianista wykonuje temat, a orkiestra dyskretnie mu towarzyszy. W melodii pojawiają się perliste ozdobniki. Później orkiestra gra melodię, a pianista gra ozdobną partię towarzyszącą melodii. Później temat przejmują pianista, gra melodię w wysokim rejestrze, akompaniament jest bardzo ozdobny. Później melodia pojawia się, grana przez różne instrumenty, pianista wykonuje w tym czasie pasaże i ozdobniki.

Air: „Jaz miesiac zaszedl.”
Andantino. ♩ = 69.

legatissimo. delicatissimo.

pp e legato

pp e legato

pp e legato

sempre pp

Andantino. sempre pp C. XII. 3.

Fryderyk Chopin, „Fantazja A-dur na tematy polskie op. 13”, partytura

Źródło: online-skills, dostępny w internecie: hz.imsip.info, licencja: CC BY 3.0.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D19DpjDoD>

Nagranie fragmentu pieśni "Życzenie", autorstwa Fryderyka Chopina

Źródło: online-skills.

Nagranie pieśni „Życzenie”. Utwór wykonuje śpiewaczka, śpiewająca sopranem z towarzyszeniem fortepianu. Wstęp wykonywany przez fortepian ma wiele ozdobników, stwarza to wrażenie błyszczącej, skrzącej się muzyki. Partia wokalna jest łagodna, pogodna. Tekst pierwszej zwrotki pieśni to: Gdybym ja była słoneczkiem na niebie, Nie świeciłabym jak tylko dla ciebie, Ani na wody, ani na lasy, Ale po wszystkie czasy. Pod twojem okienkiem i tylko dla ciebie. Gdybym w słoneczko mogła zmienić siebie.

1.
Zyczenie
Piosenka ślepiaka Stef. Witwickiego.

Wydanie na organach lub fortepianie.

Allegro ma non troppo. M. M. 4/4: 112

PIANO.
1829.

1. Gdy - bym ja
2. Gdy - bym ja

by - la sto, nieczklem na nie, kie Nie - wie - ci - la, bym
by - la piaskiem zto - go ga - ju Ni - gdzie - bym, wiaz wzm

jak tel - ho - dla cie - ble A - ni na wo - dy a - ni na
nie - spie, wa - la bra - ju A - ni na wo - dy a - ni na

marcato
S. 6649

Fryderyk Chopin, „Życzenie”, partytura

Źródło: online-skills, dostępny w internecie: teatrwielki.pl, licencja: CC BY 3.0.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D19DpjDoD>

Fryderyk Chopin, Etiuda c-moll op. 10 nr 12

Fryderyk Chopin, „Etiuda c-moll op. 10 nr 12”, AMFN, CC BY 3.0

Utwór: Fryderyk Chopin, „Etiuda c-moll op. 10 nr 12”. W celu wysłuchania dzieła należy wybrać przycisk Odtwórz/Pauza.

40 **XII.**

Allegro con fuoco. 4 = 110. Fr. Chopin, Op. 10, No. 12.

(a) Eine Brauervorstellung ersten Ranges für die linke Hand. Sie ist im Jahre 1829 in Stuttgart komponiert, kurz nachdem Chopin die Nachricht von der Ermordung Napoleons durch die Russen (s. Suppl. 1821) erhalten hatte.
„Kummer, Sorge und Verzweiflung über das Schicksal sei, aus Verwundung und dem geliebten Vater. Füllen, das Mass seiner Leiden, unter dem Einfluss dieser Stimmung hat er diese C-moll Etude geschrieben, um Vielen die Revolution-Etude genannt. Unter dem Einfluss und stürmischen Passionsgewitter der linken Hand erhebt sich die Melodie bald leidenschaftlich bald in stolzer Majestät, dass dem Zuhörer Schauer überzieht.“
(Moritz Karasinski: Friedrich Chopin II pag. 42.)

(a) A brauery study of the very highest order, for the left hand. It was composed in 1829 in Stuttgart, shortly after Chopin had received tidings of the taking of Warsaw by the Russians (Supl. 1821).
“Grief, anxiety, and despair over the fate of his relatives and his dearly beloved father, filled the measure of his sufferings. Under the influence of this mood he wrote this C minor Etude, called by many the ‘Revolutionary Etude’ out of the mad and tempestuous storm of passion for the left hand, the melody rises aloft, non-punctuated and now proudly majestic, until it fills of awe stream over the listener.”

S. 7266

Fryderyk Chopin, Etiuda c-moll op. 10 nr 12 Rewolucyjna, partytura,

Źródło: online-skills, dostępny w internecie: hz.imslp.info, licencja: CC BY 3.0.

Określenie roli fortepianu w prezentowanych utworach.

W odróżnieniu od innych kompozytorów romantycznych, nie licząc młodzieńczych utworów na fortepian z orkiestrą oraz pieśni Chopin komponował prawie wyłącznie na fortepian.

Wytworzył swój oryginalny styl fortepianowy. Komponował głównie mazurki, walce, sonaty, polonezy, scherza, impromptu. Stworzył nowy romantyczny gatunek w historii muzyki – balladę fortepianową, a także znacznie rozwinął inne: nokturn, etiudę, preludium.

Omówienie cech twórczości Fryderyka Chopina.

Dwa główne źródła inspiracji w twórczości Chopina to:

- muzyka europejska stylu **brillant** – wirtuozowskie utwory na fortepian
- polska muzyka ludowa, którą poznawał w czasie wiejskich wakacji na Mazowszu i Kujawach. W swych utworach – mazurkach i polonezach – nie cytował jednak motywów ludowych dosłownie, lecz przetwarzał w „folklor idealny”, wysublimowaną sztukę wysoką.

Źródło

Ćwiczenie 3

Dopasuj tytuł do utworu.

Materiały audio dostępne pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/PbEb2T8VT>

1	<i>Etiuda c-moll op. 10 nr 12</i>	⬇
2	<i>Fantazja A-dur na tematy polskie op. 13</i>	⬇
0	<i>Życzenie, słowa S. Witwicki [op. 74 nr 1]</i>	⬇

Ćwiczenie 4

Organizujesz koncert muzyki Fryderyka Chopina, wybierz na plakat utwory stworzone przez tego kompozytora.

☐ *Czarodziejski Flet KV 620*

☐ *Etiuda c-moll op. 10 nr 12*

☐ *Symfonia g-moll KV 550*

☐ *Koncert fortepianowy f-moll op. 21*

☐ *Fantazja A-dur na tematy polskie op. 13*

☐ *Polonez g-moll młodzieńczy*

☐ *Bagatela a-moll (Dla Elizy)*

Prezentacja pt. *Konkurs Chopinowski*

Źródło: online-skills.

Ćwiczenie 5

Wybierz, zdania które są prawdziwe.

☐ Konkurs został zainicjowany w 1997 przez polskiego pianistę, profesora Jerzego Żurawlewa.

☐ Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina jest konkursem monograficznym. Pianiści wykonywają wyłącznie kompozycje Fryderyka Chopina.

☐ W 2005 roku laureatem I nagrody Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina został Rafał Blechacz.

☐ 18. Edycja Konkursu odbędzie się w 2025.

☐ Konkurs odbywający się co 5 lat w Warszawie.

Ćwiczenie 6

Dopasuj podpis do fotografii.

Pomnik Fryderyka Chopina
w Łazienkach Królewskich

Muzeum Fryderyka Chopina
Warszawie (Pałac Ostrogskich)

Dom Urodzenia
Fryderyka Chopina

Ośrodek Chopinowski
w Szafarni

Ćwiczenie 7

Znajdź na poniższej wykreślance, a następnie zapisz w poniższych polach 7 form muzycznych komponowanych przez Fryderyka Chopina.

F	L	M	N	Y	R	S	F	B	F	D	J
N	R	U	T	K	O	N	B	Z	U	Z	P
M	B	W	P	T	R	T	U	J	A	K	N
A	A	M	O	I	F	N	K	D	M	E	P
Z	L	B	L	S	D	M	U	B	Z	I	W
U	L	E	O	E	E	I	B	B	E	I	A
R	A	R	N	K	T	F	B	Ś	W	C	M
E	D	E	E	E	C	N	Ń	M	H	P	F
K	A	L	Z	P	J	H	C	Y	A	P	F
E	H	G	D	W	A	L	C	P	Z	I	R

☐ BALLADA ☐ POLONEZ ☐ ETIUDA ☐ WALC ☐ MAZUREK ☐ NOKTURN
☐ PIEŚŃ

Słownik pojęć

Ballada

utwór instrumentalny o swobodnej budowie, najczęściej na fortepian.

Etiuda

utwór instrumentalny solo, przeznaczony do celów ćwiczeniowo- technicznych.

Etiuda koncertowa

obok walorów dydaktycznych ma wartość dzieła artystycznego (np. *etiudy* F. Chopina, F. Liszta).

Impromptu

liryczny utwór na instrument solo (przeważnie fortepian) o kontrastujących tematach, formie trzyczęściowej.

Kujawiak

taniec wywodzący się z ziemi kujawskiej, utrzymany w metrum trójdzielnym, tempie umiarkowanym, często łączony z oberkiem. Zaliczany do grupy tańców narodowych.

Mazur

polski taniec ludowy, żywy skoczny, utrzymany w metrum trójdzielnym o charakterystycznym rytmie i zmiennych akcentach. Zaliczany do grupy tańców narodowych.

Mazurek

utwór stylizowany. Opiera się na ludowych tańcach trójmiarowych typu mazurowego: kujawiaku, mazurze, oberku.

Nokturn

utwór instrumentalny odznaczający się spokojnym, nastrojowym charakterem, śpiewną linią melodyczną.

Oberek

polski taniec ludowy o tempie szybkim, utrzymany w metrum trójdzielnym. Zaliczany do grupy tańców narodowych.

Pieśń

utwór wokalny do tekstu poetyckiego.

Polonez

uroczysty staropolski taniec o umiarkowanym tempie, stosowany także w postaci stylizowanej.

Preludium

wstęp do większego dzieła muzycznego lub krótki samodzielny utwór instrumentalny.

Scherzo

(wł. żart) utwór instrumentalny, o charakterze żartobliwym.

Sonata

cztero- lub trzy częściowy utwór instrumentalny, którego pierwsza część to allegro sonatowe o dwóch kontrastujących tematach.

Styl brillant

styl w muzyce charakteryzujący się wirtuozostwem oraz śpiewną melodyką. Błyskotliwy, efektowny.

Walc

taniec towarzyski w tempie umiarkowanym, stosowany także w postaci stylizowanej.

Źródło:

Słownik muzyki pod red. Wojciecha Marchwicy, Zielona Sowa, Kraków 2006

Biblioteka muzyczna

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D19DpjDoD>

Nagranie fragmentu "Fantazji A-dur op.13", autorstwa Fryderyka Chopina

Źródło: online-skills.

Nagranie fragmentu Fantazji A-dur opus trzynaste, autorstwa Fryderyka Chopina. Utwór jest przeznaczony na fortepian i towarzyszącą mu orkiestrę symfoniczną. Fragment rozpoczyna się sielankową, spokojną melodią pieśni „Laura i Filon”. Pianista wykonuje temat, a orkiestra dyskretnie mu towarzyszy. W melodii pojawiają się perliste ozdobniki. Później orkiestra gra melodię, a pianista gra ozdobną partię towarzyszącą melodii. Później temat przejęmuje pianista, gra melodię w wysokim rejestrze, akompaniament jest bardzo ozdobny. Później melodia pojawia się, grana przez różne instrumenty, pianista wykonuje w tym czasie pasaże i ozdobniki.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D19DpjDoD>

Nagranie fragmentu pieśni "Życzenie", autorstwa Fryderyka Chopina

Źródło: online-skills.

Nagranie pieśni „Życzenie”. Utwór wykonuje śpiewaczka, śpiewająca sopranem z towarzyszeniem fortepianu. Wstęp wykonywany przez fortepian ma wiele ozdobników, stwarza to wrażenie błyszczącej, skrzęcej się muzyki. Partia wokalna jest łagodna, pogodna. Tekst pierwszej zwrotki pieśni to: Gdybym ja była słoneczkiem na niebie, Nie świeciłabym jak tylko dla ciebie, Ani na wody, ani na lasy, Ale po wszystkie czasy. Pod twojem okienkiem i tylko dla ciebie. Gdybym w słoneczko mogła zmienić siebie.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D19DpjDoD>

Fryderyk Chopin, Etiuda c-moll op. 10 nr 12

Fryderyk Chopin, „Etiuda c-moll op. 10 nr 12”, AMFN, CC BY 3.0

Utwór: Fryderyk Chopin, „Etiuda c-moll op. 10 nr 12”. W celu wysłuchania dzieła należy wybrać przycisk Odtwórz/Pauza.

Bibliografia

J. Chomiński, K. Wilkowska-Chomińska, *Historia muzyki* cz. II, PWM, Kraków 1989.

J. Ekiert, *Chopin wiecznie poszukiwany: Historia Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie*, : Muza SA, Warszawa 2010.

S. Wysocki, *Wokół Konkursów Chopinowskich*, Wydawnictwa Radia i Telewizji, Warszawa 1987.